

Overblik over initiativer:

1) Et skærpet dokumentationskrav til tiltaltes udeblivelse fra retsmøder

Den tiltalte i en straffesag skal fremover *dokumentere* årsagen til sin udeblivelse (lovligt forfald) forud for et berammet retsmøde. Det betyder eksempelvis, at tiltalte i tilfælde af sygdom vil skulle fremlægge en tilstrækkelig lægerklæring senest ved retsmødets begyndelse, så retten i forbindelse med retsmødet kan tage stilling til de fremlagte oplysninger.

I dag kan den tiltalte blot *oplyse* om lovligt forfald som årsagen til sin udeblivelse fra et retsmøde med den virkning, at straffesagen ikke kan fortsætte i tiltaltes fravær. Der ses således eksempler på, at retsmøder aflyses og udsættes, fordi den tiltalte har sygemeldt sig kort før retsmødets start ved et telefonopkald, en SMS eller e-mail til den pågældendes forsvarer, som er videreformidlet til retten, når retsmødet er påbegyndt. Reglerne i dag giver dermed tiltalte mulighed for spekulation i udsættelse af sagen, hvilket er et udtryk for en mangel på respekt for retssystemet.

Det skærpede dokumentationskrav medfører et strengere tidsmæssigt krav til tiltaltes fremlæggelse af dokumentation for lovligt forfald. Hvis der ikke fremlægges tilstrækkelig dokumentation forud for retsmødet, eller hvis retten tilsidesætter de fremlagte oplysninger som mangelfuld dokumentation for lovligt forfald, vil retten kunne afsige udeblivelsesdomme og afhøre fremmødte vidner mv. i tiltaltes fravær i et større antal sager end i dag, og sagen vil derfor i praksis køre videre.

2) Afvisning af tiltaltes anke ved tiltaltes udeblivelse mv.

Retten skal fremover afvise en ankesag, hvis tiltalte udebliver fra en sag, som er anket på tiltaltes eget initiativ. Der stilles således et helt klart krav til tiltalte om, at vedkommende møder op til sagens behandling, når vedkommende selv har ønsket at anke sagen.

3) Øget adgang til afsigelse af udeblivelsesdomme og udeblivelseskendelser

Med lovforslaget udvides rettens adgang til at fremme visse straffesager til dom, uden at den tiltalte er til stede under sagen (udeblivelsesdom) og uden tiltaltes samtykke.

Desuden kan retten fremover ved kendelse bestemme, at der kan indhentes oplysninger om den sigtedes personlige forhold til brug for mentalundersøgelse ved henvendelse til sigtedes pårørende eller andre privatpersoner, hvis sigtede trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald udebliver fra retsmødet.

Den øgede adgang til afsigelse af udeblivelsesdomme og udeblivelseskendelser medvirker til at sikre, at anklagemyndigheden og domstolene ikke bruger unødvendige ressourcer på

berømmelse, forkyndelse og afholdelse af yderligere retsmøder mv., fordi den tiltalte ikke møder op i retten.

4) Digital forkyndelse af udeblivelsesdomme

Udeblivelsesdomme, der er afsagt uden den tiltaltes samtykke, skal ikke længere forkyndes – dvs. meddeles – personligt for den dømte, men kan fremover forkyndes på anden vis, herunder ved brug af forenklet digital forkyndelse. Forkyndelse af domme i disse sager bliver således fremover lettere, og dommene får retsvirkning hurtigere end hidtil, idet der fremover vil være sket korrekt forkyndelse i de situationer, hvor en modtager åbner eller foretager anden behandling af den digitalt meddelte dom. I de tilfælde, hvor der ikke kan ske forenklet digital forkyndelse, eller hvor retten vurderer, at forenklet digital forkyndelse ikke er hensigtsmæssig, vil de øvrige former for forkyndelse i stedet kunne anvendes.

Derudover skal anklagemyndigheden fremover ikke forkynde meddelelser om afgørelser om påtaleopgivelser og tiltalefrafald, men i stedet blot kan sende en meddelelse herom med Digital Post eller med anbefalet brev.

5) Flere digitale retsmøder

Retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens kendelse om foranstaltninger i henhold til retsplejelovens kapitel 69-74, og hvor der ikke er beskikket en forsvarer eller en bistandsadvokat eller en advokat for den, som indgrebet vedrører, gennemføres fremover så vidt muligt ved, at anklageren deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation med billede (videoretsmøde) eller på skriftligt grundlag.

De pågældende retsmøder er sædvanligvis af kortere varighed og gennemføres som udgangspunkt uden tilstedeværelse af den, som foranstaltningen vedrører. Det indebærer i praksis, at det ofte kun er en repræsentant fra anklagemyndigheden og en dommer, som deltager i retsmødet. Retsmøderne er derfor generelt egnede til som udgangspunkt at blive gennemført ved hjælp af telekommunikation med billede eller på skriftligt grundlag, såfremt der i sagen heller ikke er beskikket en forsvarer eller bistandsadvokat.

6) Ændring af reglerne om sammenlægning og tilskæring af straffesager

Fremover sikres det, at domstolene og anklagemyndigheden får bedre muligheder for at afskære nye forhold fra allerede berammede straffesager, så der ikke sker sammenlægning af sagerne, hvis det vil betyde, at sagen dermed forhales.

Desuden udvides anklagemyndighedens muligheder for at tilskære straffesager af ressourcemæssige grunde, når der ikke kan forventes idømt, eller kun kan forventes idømt en ubetydelig, tillægsstraf.

Ændringerne skal medvirke til at sikre, at sager ikke trækker unødigt ud, fordi den tiltalte bliver ved med at begå ny kriminalitet, som søges inddraget under en allerede berammet straffesag. Samtidig vil en udvidet adgang til tilskæring af sager samlet set kunne effektivisere straffesagsbehandlingen, idet navnlig større sager ikke i samme omfang vil skulle kompliceres af adskillige mindre lovovertrædelser, der ikke har betydning for strafudmålingen, og hvor en domfældelse for forholdene heller ikke i øvrigt skønnes at have væsentlig betydning.

7) Bedre ressourceanvendelse i forhold til brug af lægdommere

Flere typer af straffesager undtages fremover fra nævninge- og domsmandsbehandling. Det drejer sig om sager om grov doping og hvidvask af særlig grov beskaffenhed, som undtages fra nævningebehandling, ligesom det allerede i dag er tilfældet for sager vedrørende grov narkokriminalitet og grov berigelseskriminalitet. Bevisførelsen vil ofte i disse sager være omfattende og langvarig og vedrøre komplekse forhold.

Desuden skal der ikke længere medvirke domsmænd i en række bestemte sagstyper, herunder bl.a. sager der er omfattet af straffelovens § 61, stk. 2 (ny kriminalitet i prøvetiden for en betinget dom), hvor der alene bliver spørgsmål om bødestraf.

Ændringerne vil medvirke til at sikre en bedre ressourceanvendelse i forhold til brug af lægdommere ved at undtage bestemte kategorier af straffesager, som i praksis er mindre egnede til behandling af domsmænd og nævninge.

8) Nedsættelse af visse offentlige ydelser for tiltalte, der udebliver

Hvis en tiltalte udebliver fra retsmøder trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, kan vedkommende fremover i en periode kun modtage visse offentlige ydelser på et minimumsniveau. Konkret betyder ændringen, at en person i en periode på 12 uger alene kan modtage visse offentlige ydelser med et niveau, der svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse og overgangsydelse, hvis personen er tiltalt i en straffesag og er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, og retten har truffet anholdelsesbeslutning i sagen. Ydelsesnedsættelsen i en periode på 12 uger forventes at være en mærkbar konsekvens for den tiltalte, som er udeblevet fra et retsmøde trods lovlig indkaldelse og uden dokumenteret lovligt forfald, uden at det dog vil have varig betydning for vedkommendes velfærd.